

Ціноутворення

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка бізнес-підприємства</i>
Статус дисципліни	<i>Цикл загальної підготовки (вибіркова)</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2023/24 н.р., 3 курс, семестр 6</i>
Обсяг дисципліни	<i>ECTS 4 кр/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника практики	<i>Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економіки і підприємництва ФММ Андрусь Ольга Іванівна, 099-605-65-11 olgaiandrus@gmail.com</i>
Профіль викладача	<i>http://keip.kpi.ua/pro-kafedru/kerivnitstvo/profesorsko-vikladatskij-sklad/129-andrus-olga-ivanivna</i>
Розміщення курсу	<i>Бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського, Кампус, Google classroom</i>

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття						Самостійна робота
	Лекції		Практичні		Лабораторні		
	заняття	години	заняття	години	заняття	години	години
Заочна	5	10	4	8	0	0	102

Ціноутворення

Анотація навчальної дисципліни

Ціни та ціноутворення – провідні категорії ринку, які відображають витрати виробництва та продажу товару, корисність, запити та платоспроможність споживачів, стан ринкової кон'юнктури, особливості державного регулювання процесів ціноутворення та кількісні співвідношення купівлі-продажу товару.

Кредитний модуль «Ціноутворення» (код 9/С) входить до циклу професійної та практичної підготовки фахівця освітнього ступеня бакалавр з економіки підприємства, який забезпечує такі кредитні модулі як “Бухгалтерський облік та аудит”, “Маркетинг”, “Фінанси”, “Оподаткування”, “Страховання” “Економічний аналіз”, “Управління проектами” та сприяє формуванню у студентів теоретичних знань і практичних навичок сучасного ціноутворення в межах діючого законодавства. Навчальний матеріал ґрунтується на положеннях економічної теорії, мікроекономіки, макроекономіки, наукових розробок вітчизняних та закордонних вчених, законах та нормативно-правових актах сучасної національної економіки.

Метою кредитного модуля «Ціноутворення» є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок з проблем ціноутворення в межах діючого законодавства. Навчальний матеріал ґрунтується на положеннях економічної теорії, мікроекономіки, макроекономіки, наукових розробок вітчизняних та закордонних вчених, законах та нормативно-правових актах сучасної національної економіки.

Навчання дисципліни формує у студентів ряд **здатностей**: формування та управління цінами, їх елементами на основі передбачення результатів діяльності підприємства (ФК – 20).

Предметом навчання кредитного модуля «Ціноутворення» є процеси формування цін та ціноутворення продукції підприємств національної економіки.

Преквізити та постреквізити дисципліни

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми після засвоєння матеріалу навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні економічні категорії ціноутворення, елементи ціни та особливості її формування в умовах чинного законодавства (ЗН - 128);
- методи та стратегії ціноутворення підприємства в умовах ринку (ЗН - 129).

вміти:

- здійснювати практичне формування ціни та управління її елементами в умовах чинного законодавства (УМ - 52);
- використовувати методи та стратегії ціноутворення (УМ - 53).

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Телеграм. Також необхідне володіння текстовим редактором MS Word, табличним редактором Excel, редактором презентацій Power Point.

Ціноутворення

Зміст навчальної дисципліни та перелік основних тем та структура курсу

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	Лек.	Практ.	СРС
Розділ 1. Загальні основи ціноутворення в умовах ринку				
Тема 1.1. Економічна сутність ціни в умовах ринку. Основні положення теорії ціни	1	1	-	-
Тема 1.2. Функції ціни в умовах ринку. Основні елементи ціни товару	11	3	4	4
Разом за розділом 1	12	4	4	4
Розділ 2. Види цін в умовах ринку				
Тема 2.1. Система цін та її характеристика. Класифікація цін в умовах ринку.	10	2	4	4
Разом за розділом 2	10	2	4	4
Розділ 3. Принципи, фактори та закономірності ціноутворення в умовах ринку				
Тема 3.1. Принципи та фактори ціноутворення.	2	2	-	-
Тема 3.2. Особливості ціноутворення на різних ринках	6	4	-	2
Тема 3.3. Ціноутворення на основі корисності товару	4	2	-	2
Тема 3.4. Взаємний зв'язок ціни та обсягів продажу товару.	6	2	2	2
Тема 3.5. Взаємозалежність витрат виробництва, ціни та прибутку.	3	2	1	-
МКР-1	3	-	1	2
Разом за розділом 3	24	12	4	8
Розділ 4. Цінова політика, стратегія, тактика та процес ціноутворення в умовах ринку				
Тема 4.1. Цінова політика підприємства та особливості її формування	3	1	-	2
Тема 4.2. Основні цілі підприємства у формуванні ціни товару.	3	1	-	2
Тема 4.3 Цінова стратегія підприємства та етапи її формування.	6	2	-	4
Тема 4.4. Види цінових стратегій підприємства.	6	2	-	4
Тема 4.5. Цінова тактика підприємства.	4	2	-	2
Тема 4.6. Цінові знижки як інструмент цінової стратегії підприємства.	4	2	-	2
Тема 4.7. Товарна політика як інструмент цінової стратегії підприємства.	8	2	-	6
Разом за розділом 4	34	12	-	22
Розділ 5. Методи ціноутворення підприємства				
Тема 5.1. Підготовчий процес формування ціни. Витратні методи ціноутворення.	10	2	2	6
Тема 5.1. Параметричні та ринкові методи ціноутворення.	7	2	1	4
МКР -2	3	-	1	2
Разом за розділом 5	20	4	4	12
Розділ 6. Основи державного регулювання цін				
Тема 6.1. Наукові концепції та теоретичні основи державного регулювання цін.	2	2	-	-
Разом за розділом 6	2	2	-	-
РР	10	-	-	10
Залік	8	-	2	6
Всього	120	36	18	66

Ціноутворення

Нормативні (програмні) результати навчання

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ п/п	Результати навчання	Методи навчання	Контрольні заходи	Термін виконання
1.	ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади), що виявляється у здатності формування цін підприємств національної економіки, здійснювати управління їх елементами та передбачувати результати діяльності підприємства.	Розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, проблемних ситуацій. Виконання студентами письмової модульної контрольної роботи.	Робота на практичних заняттях, МКР.	Весь період, відповідно до розкладу
2.	ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, що виявляється у формуванні цін підприємств національної економіки та управлінні їх елементами для забезпечення заданих результатів діяльності підприємства.	Розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, проблемних ситуацій. Виконання студентами письмової модульної контрольної роботи.	Робота на практичних заняттях, МКР.	Весь період.
3	ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки, що виявляється у володінні методами та стратегіями ціноутворення.	Розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, проблемних ситуацій.	Робота на практичних заняттях, МКР.	Весь період.

Форми та технології навчання

Дисципліна «Ціноутворення» забезпечує формування у студентів теоретичних економічних знань та практичних умінь на основі:

- проведення лекцій у взаємодії студентів і викладача у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, структурно-логічних схем, ілюстрацій, які розкривають зміст основних понять, моделей та методів мікро- та макроекономіки;
- практичних занять під час організації роботи студентів у складі малих груп, на умовах змагання, розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, вирішення проблемних ситуацій, проведення партнерських дискусій, ділових ігор, презентацій, які моделюють професійну діяльність майбутніх фахівців в умовах ринку тощо;
- самостійної роботи студентів, яка реалізується в ході опрацювання лекційного матеріалу, підготовки до практичних занять, презентацій, виконання вправ змістово-пошукового плану, індивідуальних, колективних завдань, самостійного вивчення тем або окремих питань, законодавчих і нормативних актів України.
- Написання модульних контрольних робіт, рейтингового контролю, на основі розроблених завдань для закріплення, узагальнення сформованих студентами економічних знань та набутих умінь з дисципліни.

Ціноутворення

Навчальні ресурси

Всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали розміщені в електронній системі «Кампус», бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського.

1. Андрусь О.І. Ціноутворення: Опорний конспект з дисципліни для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства», денної та заочної форм навчання (електронне видання). / Укладач - Андрусь О.І.– К.:НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017 – 30 с. Протокол № 3 засідання вченої ради ФММ від 30.10.2017. ([навчальний посібник розміщено у бібліотеці КПІ, проходить рецензування](#)).

2. Круш П.В. Ціноутворення: підручник для студ. спеціальності 051 «Економіка» / П.В. Круш, О.І. Андрусь – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 292 с. Гриф Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 6 від 4. 06. 2018 р.). (підручник у паперовій формі розміщено у бібліотеці КПІ).

3. Андрусь О.І. Ціноутворення: Методичні рекомендації до практичних занять для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства» денної та заочної форм навчання (електронне видання). / Укладач - Андрусь О.І.– К.:НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017 – 45 с. Протокол № 3 засідання вченої ради ФММ від 30.10.2017. <https://campus.kpi.ua/tutor/index.php?mode=mob&show&irid=149539>

4. Андрусь О.І. Ціноутворення: Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.І. Андрусь. – Електронні текстові дані (1 файл: 1382 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 55 с. Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 051 "Економіка" Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 8 від 25.04.2019 р.) за поданням Вченої ради Факультету менеджменту та маркетингу. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/43478>

5. Верхоглядова Н. І. Основи ціноутворення : навч. посіб. / Н. І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна, Н.О. Іванникова та ін. – Київ : Кондор, 2007. – 252 с.

6. Господарський кодекс України : Верховна Рада України // Голос України. – № 18, 19-20, 21-22. – 2003.

7. Економіка підприємства : навч. посіб. / за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка. – Київ : Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780 с.

8. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/2464-vi-11763>

9. Закон України «Про ціни і ціноутворення зі змінами та доповненнями» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради, 2013, № 19-20, ст. 190. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.

10. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур. – Київ : Центр навч. л-ри, 2012. – 480 с.

11. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552).

12. Податковий кодекс України. Закон № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011. – 2011 р., № 13, / № 13-14, № 15-16, № 17.– 743 с.(зі змінами та доповненнями від 15 серпня 2018 року). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року № 318 (зі змінами і доповненнями від 27 червня 2013 року). – К.:Мінфін України, 2013. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

14. Шкварчук Л. О. Ціноутворення : підручник / Л. О. Шкварчук. – Київ : Кондор, 2006. – 460 с.

Лекційні заняття

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ РИНКУ

ТЕМА 1.1. (лекція 1) Економічна сутність ціни в умовах ринку. Основні положення теорії ціноутворення.

Ціна як економічна категорія. Ціноутворення як економічний процес. Особливості ринкового механізму ціноутворення. Павутиноподібна модель ціноутворення.

Основні положення теорії ціноутворення. Поява поняття ціни в ході розвитку товарообміну. Вартісний підхід до формування ціни. Трудова теорія вартості товару, теорія витрат та теорія факторів виробництва. Ціннісний підхід до формування ціни. Теорія граничної корисності товару, теорія загальної рівноваги та теорія умовного нарахування.

Основна література: [13, 14, 15, 16, 32].

Додаткова література: [1, 11, 17].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми.

ТЕМА 1.2. (лекція 2) Функції ціни в умовах ринку. Основні елементи ціни товару

Функції ціни в умовах ринку: обліково-вимірвальна, стимулююча, розподільча, збалансування попиту та пропозиції, критерію раціонального розміщення факторів виробництва, порівняльна функція ціни. Основні елементи ціни Структура ціни. Собівартість як елемент ціни. Класифікація витрат, які формують собівартість. Прибуток як елемент ціни. Податки в структурі ціни: мито, акциз, податок на додану вартість. Надбавка посередника та надбавка торгівлі.

Основна література: [13, 14, 15, 16, 32].

Додаткова література: [1, 11, 17].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента).

РОЗДІЛ 2. ВИДИ ЦІН В УМОВАХ РИНКУ

ТЕМА 2.1. (лекція 3) Система цін та її характеристика. Класифікація цін в умовах ринку.

Система цін. Класифікація цін в умовах ринку. Ринкові ціни (вільні, монопольні, демпінгові). Регульовані державою ціни (ціни товарів споживчого кошика, фіксовані ціни або тарифи, граничні, паритетні ціни, ціни предметів розкоші та соціально небезпечних товарів). Ціни внутрішнього ринку (єдині, місцеві, регіональні). Оптові, закупівельні та роздрібні ціни. Світові та зовнішньоторговельні ціни (експортні, імпортові). Трансфертні (внутрішні) ціни виробника. Тверді (постійні), поточні (гнучкі, рухливі) ціни. Сезонні, ступінчаті, ковзні ціни. Довідникові ціни та ціни фактичних угод. Аукціонні, біржові, тендерні ціни Цінові індекси (індивідуальні та зведені). Ціна-нетто та ціна-брутто. Франкування.

Основна література: [1, 2, 9, 10, 14, 15, 19, 20, 35 – 46, 47].

Додаткова література: [5, 6].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ, ФАКТОРИ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ РИНКУ

ТЕМА 3.1. (лекція 4) Принципи та фактори ціноутворення

Принципи ціноутворення – наукової обґрунтованості, відповідності чинному законодавству, неперервності, плановості, гнучкості та оперативної мобільності, цільової спрямованості, єдності процесів ціноутворення та контролю над цінами. Базові, кон'юнктурні, регулюючі фактори

Ціноутворення

формування ціни товару. Фактори мікро- та макроекономічного середовища, які впливають на ціну товару.

Основна література: [13, 14, 15, 16, 32].

Додаткова література: [1, 11, 17].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 3.2. (лекція 5) Особливості ціноутворення на різних ринках

Досконала конкуренція. Конкурентне підприємство в короткому періоді: позитивний, нульовий економічний прибуток; збитки. Недосконала конкуренція: монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Особливості ціноутворення на ринку монополії. Умови максимізації прибутку та формування ціни монополістом. Соціальна ціна монополії. Цінова дискримінація першого ступеня (досконала цінова дискримінація). Цінова дискримінація другого ступеня. Цінова дискримінація третього ступеня (сегментація ринку). Природна монополія. Правило Рамсея. Специфіка ціноутворення на ринку монополістичної конкуренції. Рівновага в короткому періоді. Рівновага в довготривалому періоді.

Основна література: [1, 2, 9, 10, 14, 15, 19, 20, 35 – 46, 47].

Додаткова література: [5, 6].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу

ТЕМА 3.2. (лекція 6) Особливості ціноутворення на різних ринках

Олігополія як чинник ціноутворення. Ознаки олігополістичного ціноутворення; взаємозалежність, сумісні дії. Модель Бертрана (модель цінових війн). Ламана крива попиту на продукцію. Ціноутворення, що обмежує вхід до галузі. Ціноутворення за принципом «витрати плюс». Дуополія. «Дилема двох ув'язнених». Ціноутворення ринку факторів виробництва. Ціна на фактори виробництва як похідна від ціни на блага і послуги. Орендна ціна фактора виробництва. Капітальна ціна фактора виробництва. Двостороння монополія на ринку праці. Позиковий відсоток. Дисконтування. Інфрамаржинальна рента. Чиста економічна рента. Диференціальна рента.

Основна література: [1, 2, 9, 10, 14, 15, 19, 20, 44, 46, 47].

Додаткова література: [10, 14, 15].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу

ТЕМА 3.3. (лекція 7) Ціноутворення на основі корисності товару

Економічна корисність товару. Ціна байдужості. Структура економічної корисності товару. Алгоритм визначення економічної корисності товару. Методи оцінки чутливості покупців до зміни ціни. Економічна цінність товару для виробника. Економічна цінність товару для споживача.

Основна література: [4, 20, 21, 23].

Додаткова література: [1, 12].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Ціноутворення

ТЕМА 3.4-3.5. (лекція 8) Взаємний зв'язок ціни та обсягів продажу товару. Взаємозалежність витрат виробництва, ціни та прибутку

Цінова еластичність попиту. Коефіцієнт прямої цінової еластичності. Фактори впливу на цінову еластичність попиту.

Коефіцієнт перехресної еластичності. Перехресна еластичність взаємодоповнюючих (комплементарних) товарів. Перехресна еластичність взаємозамінних товарів. Перехресна еластичність відносно нейтральних товарів. Коефіцієнт еластичності попиту за доходами покупців. Переваги дослідження еластичності.

Основна література: [2, 3, 7, 8, 9, 20, 24, 26, 44, 46, 47].

Додаткова література: [1, 10].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу

РОЗДІЛ 4. ЦІНОВА ПОЛІТИКА, СТРАТЕГІЯ, ТАКТИКА ТА ПРОЦЕС ЦІНОУТВОРЕННЯ В УМОВАХ РИНКУ

ТЕМА 4.1. (лекція 9) Цінова політика підприємства та особливості її формування.

Цінова політика підприємства. Пасивна та активна цінова політика. Фактори впливу науково-технічних новачів на формування ціни. Етапи формування цінової політики підприємства. Витратне ціноутворення. Ціннісне ціноутворення.

Основна література: [2, 7, 13, 17, 20, 21, 23, 24, 30, 32, 37, 48].

Додаткова література: [12, 14, 16].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу

ТЕМА 4.2, 4.3 (лекція 10) Основні цілі підприємства у формуванні ціни товару. Цінова стратегія підприємства та етапи її формування

Основні цілі ціноутворення підприємства. Етапи формування цінової стратегії підприємства. Збір та аналіз факторів впливу на формування ціни товару. Обґрунтування цілей ціноутворення підприємства. Обґрунтування цінової стратегії підприємства. Вибір методу ціноутворення. Формування початкової ціни товару.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 4.4. (лекція 11) Види цінових стратегій підприємства

Управління процесом маркетингу: аналіз ринкових можливостей, вибір цільових ринків. Розробка комплексу маркетингу Реалізація маркетингових заходів.

Класифікація цінових стратегій підприємства.

Цінові стратегії за рівнем сформованих цін. Стратегія низьких цін та умови її ефективності. Стратегія високих цін та умови її ефективності.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10, 14, 15, 19].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 4.4. (лекція 12) Види цінових стратегій підприємства

Конкурентні стратегії підприємства. Стратегія проникнення на ринок. Стратегія по кривій «освоєння на ринку». Стратегія сигналізування цінами. Стратегія «слідування за лідером». Стратегія

Ціноутворення

переважної ціни. Стратегія недопущення конкурента на ринок. Стратегія витіснення конкурента на ринок.

Асортиментні стратегії ціноутворення. Стратегія «цінового лідерства». Стратегія «цінової лінії». Стратегія «комплект». Стратегія «набір». Стратегія «вище номіналу». Стратегія «імідж».

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 4.4. (лекція 13) Види цінових стратегій підприємства

Цінові стратегії диференціації споживачів. Стратегії демографічної, географічної диференціації. Стратегії «відпускної ціни за місцем виробництва товару». «середніх транспортних витрат», формування «зональних цін». «ціни з постачанням».

Стратегії диференціації цін. Стратегія періодичних знижок. Стратегія випадкової знижки. Стратегії фіксованих (незмінних, стабільних) цін, змінних, єдиних, гнучких цін.

Прогресивні цінові стратегії. Стратегія «Commodity». Орієнтовані на технологію, якість, сервіс, покуштя цінові стратегії.

Нерекомендовані цінові стратегії - монополістичного ціноутворення, демпінгових цін, таємних угод. Особливості вибору цінової стратегії.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 4.5, 4.6. (лекція 14) Цінова тактика підприємства. Цінові знижки як інструмент цінової стратегії підприємства

Економічні та психологічні тактичні прийоми ціноутворення. Планові й тактичні знижки. Класифікація тактичних цінових знижок. Загальні знижки: прості та накопичувальні. Ступінчасті й сезонні знижки. Знижки за прискорення оплати, за комплементарну купівлю товару, за відмову покуштя від придбання товару в конкурентів. Характеристика спеціальних знижок.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10, 14, 15, 19].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 4.7. (лекція 15) Товарна політика підприємства

Товарна політика підприємства. Товари та їх властивості. Класифікація товарів промислового призначення. Класифікація споживчих товарів домашніх господарств. Асортимент товарів підприємства. Життєвий цикл товару.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

РОЗДІЛ 5. МЕТОДИ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 5.1. (лекція 16) Підготовчий процес формування ціни. Витратні методи ціноутворення. Підготовчий процес формування ціни. Методи ціноутворення. Витратні методи ціноутворення. Методи повних, нормативних, прямих (змінних) витрат, отримання цільового прибутку

Ціноутворення

(операційного аналізу), Методи формування ціни товару на основі рентабельності інвестицій, рентабельності основних фондів (активів, власного капіталу підприємства).

Основна література: [8, 9, 10, 14, 15, 19].

Додаткова література: [20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

ТЕМА 5.1.(лекція 17). Параметричні та ринкові методи ціноутворення.

Параметричні методи ціноутворення. Метод питомих показників. Метод формування ціни на основі експертного визначення балів. Метод ціноутворення на основі регресійного аналізу

Ринкові методи ціноутворення. Метод максимізації обсягів продажу товару на основі цінової еластичності. Тендерний метод ціноутворення. Аукціонний метод формування ціни. Методи ціноутворення, орієнтовані на цінність товару для покупця (метод визначення економічної цінності товару для покупця; метод визначення найбільш прийнятної ціни для покупця). Методи «психологічного» ціноутворення (метод поділу ціни; метод цінових подарунків). Метод трансфертного ціноутворення.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10, 14, 15, 19].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

РОЗДІЛ 6. ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН

ТЕМА 6.1.(лекція 18) Наукові концепції та теоретичні основи державного регулювання цін.

Загальні положення державного регулювання цін.

Основні форми регулювання державою процесу ціноутворення. Пряме регулювання цін та його методи. Непрямі методи державного регулювання цін. Цілі державного регулювання цін. Регулювання цін на продукцію монопольних утворень. Декларування цін.

Система органів контролю над цінами

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Практичні заняття

Метою проведення практичних занять є узагальнення та закріплення теоретичних знань та формування у студентів практичних вмінь формувати ціну в умовах сучасного ринку, аналізувати склад і структуру ціни, здійснювати управління елементами ціни та цінами на основі передбачення результатів господарської діяльності.

Практичне заняття 1. Теоретичні концепції формування ціни.

Мета заняття: закріпити студентами знання теоретичних засад ціноутворення на основі узагальнення в опорному конспекті аспектів: виникнення та розвитку ціни як економічної категорії; витратного підходу до ціноутворення та вартісної теорії ціни; ціннісного підходу до формування ціни; неокласичного синтезу теорій ціноутворення.

1. Витратний підхід до формування ціни.
2. Ціннісний підхід до формування ціни.
3. Синтезований підхід до формування ціни.
4. Тестування.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4].

Самостійна робота студента:

Ціноутворення

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Практичне заняття 2. Склад і структура ціни. Особливості формування елементів ціни.

Ділова гра «Особливості формування елементів ціни».

Метою гри є формування у студентів практичних вмінь визначати склад і структуру ціни та формувати основні її елементи - собівартість, прибуток, податки.

1. Склад і структура ціни. Основні елементи ціни.

Основна література: [3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [12, 14].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Практичне заняття 3. Непрямі податки в структурі ціни.

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та сформувати у студентів практичні вміння обчислювати непрямі податки в структурі ціни в ході розв'язування задач.

1. Розв'язування задач з теми.

2. Особливості формування непрямих податків.

Основна література: [3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [11].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Практичне заняття 4. Формування ціни методом повних витрат. Ціноутворення методами прямих (змінних) витрат, на основі валового прибутку.

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та сформувати у студентів практичні вміння формувати ціну на основі методу повних витрат.

1. Розв'язування задач з теми.

Основна література: [7, 8].

Додаткова література: [12].

Самостійна робота студента:

Розв'язування задач з теми, робота над розрахунковою роботою.

Практичне заняття 5. Формування ціни товару методом операційного аналізу.

Ціноутворення методами рентабельності продаж, активів, основних засобів або капіталу.

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути студентами практичні вміння й навички оволодіння методом ринкового ціноутворення.

1. Розв'язування задач для оволодіння методами ринкового ціноутворення на основі рентабельності продаж, активів, основних засобів або капіталу.

Основна література: [2, 8, 10].

Додаткова література: [3, 9].

Самостійна робота студента:

Розв'язування задач з теми, робота над розрахунковою роботою.

Практичне заняття 6. Формування цін зовнішнього ринку.

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути студентами практичні вміння й навички у ході розв'язування задач.

1. Розв'язування задач з формування цін зовнішнього ринку.

Основна література: [3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [12, 14].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми (методичні рекомендації до організації самостійної роботи студента), робота над розрахунковою роботою з курсу.

Практичне заняття 7. Конкурентні та асортиментні стратегії ринкового ціноутворення. Прогресивні стратегії ринкового ціноутворення.

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути студентами практичні вміння й навички у ході вирішення ситуацій з використанням конкурентних, асортиментних та прогресивних стратегій ціноутворення.

Ціноутворення

1. Розгляд ситуацій з використанням конкурентних та асортиментних, прогресивних стратегій ціноутворення.

Основна література: [2, 3, 8, 9, 10].

Додаткова література: [4, 5, 20, 44, 46, 47].

Самостійна робота студента:

Створення опорного конспекту з теми.

Практичне заняття 8. Модульна контрольна робота.

Мета роботи – узагальнити, систематизувати набуті студентами теоретичні знання та виявити рівень сформованості знань та практичних вмінь студентів.

Завдання на СРС: підготуватися до тестування та розв'язування задач на МКР-1.

Практичне заняття 9. Залік.

Мета практичного заняття – провести залік для діагностики сформованих в ході навчального процесу теоретичних знань та практичних вмінь з економіки і організації виробництва.

Завдання на СРС:

Підготуватися до складання заліку за темами курсу.

Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Атестаційне та семестрове оцінювання здійснюється в 100-бальній рейтинговій системі, яка передбачає поступовий набір студентом балів за виконання конкретних видів навчальних робіт за визначеними критеріями

Поточний контроль:

• Практичне заняття

$R_{\text{ПР}} = 5 \cdot 7 = 35$ балів

Шкала оцінювання виконання завдань на практичному занятті:

- 5 балів – повна відповідь (не менше 90% вірної інформації);
- 4 бали – достатньо вичерпна відповідь, однак є незначні неточності (не менше 75% вірної інформації);
- 3 бали – недостатньо вичерпна відповідь, є деякі помилки (не менше 60% вірної інформації);
- 2 бали – багато суттєвих помилок або не вірна відповідь;
- 1-0 балів – студент не готовий або відсутній на практичному занятті.

• Виконання опорних конспектів з теми практичної роботи.

$R_{\text{ОП}} = 5 \cdot 7 = 35$ балів

Шкала оцінювання виконання завдань на практичному занятті:

- 5 балів – повне відображення інформації (не менше 90% вірної інформації);
- 4 бали – достатньо вичерпне відображення інформації, однак є незначні неточності (не менше 75% вірної інформації);
- 3 бали – недостатньо вичерпне відображення інформації, є певні неточності (не менше 60% вірної інформації);
- 2 бали – опорний конспект виконано недбало;
- 0 балів – опорний конспект не виконано або присутній плагіат (у разі тиражування опорних конспектів авторам однакових робіт без з'ясування початкового автора роботи).

• Модульний контроль:

$R_{\text{МКР}} = 5 \cdot 10 = 10$ балів Кількість балів за 1 МКР – 10.

Шкала оцінювання МКР:

10 балів - всі завдання виконано вірно і послідовно;

8 балів - 4/5 завдань виконано вірно;

6 балів - 3/5 завдань виконано вірно, але є деякі неточності;

4 – бали - 2/5 в ході виконання завдань трапляються численні неточності та недбалості;

2 – в роботі виконано лише одне завдання, всі інші виконано невірно;

Ціноутворення

0 балів - робота не подана на перевірку.

- **Виконання розрахункової роботи:**

$R_{PP} = 20$ балів

Термін видачі роботи – 9 вересня 2022р.

Термін подачі роботи на перевірку – 1 листопада 2022 р.

Шкала оцінювання виконання РР:

20 балів - робота виконана акуратно, логічно, відповідно чинного законодавства та захищена;

17 балів – робота виконана вірно, але є певні логічні неточності, порушено термін подачі роботи на перевірку викладачем та захищена;

13 балів – робота виконана формально, але розв'язані основні завдання та захищена;

10 балів – робота має численні зауваження, деякі показники обчислено невірно, однак захищена;

0 балів – завдання роботи не виконано, присутні ознаки плагіату або робота відсутня та незахищена.

Після подачі розрахункової роботи здійснюється її перевірка, вказуються помилки та повертається на доопрацювання. Після доопрацювання робота допускається до захисту. Увага! Невиправлена робота до захисту не допускається!

- **Календарний контроль:**

Для першої поточної атестації студент повинен мати не менше, ніж 21 бал (максимальна оцінка – 33 бали).

Для другої поточної атестації студент повинен мати не менше, ніж 50 балів (максимальна оцінка – 75 балів).

- **Семестровий контроль: залік**

Студенти, семестровий рейтинг яких склав від 60 до 100 балів, отримують залік автоматом, відповідно до набраного рейтингу.

Якщо семестровий рейтинг студента складає 40-59 балів, але РР зараховано, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі рейтинг складається з балів за виконання РР та залікової контрольної роботи.

Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат також може написати залікову контрольну роботу. У цьому разі остаточний рейтинг складається з балів РР та балів залікової контрольної роботи.

Кожне завдання **залікової контрольної роботи** містить два теоретичних питання і одне практичне завдання. Кожне теоретичне питання оцінюється у 15 балів, а практичне – у 30 балів за рядом критеріїв.

Критерії оцінювання теоретичних питань:

– вірна відповідь із ґрунтовним поясненням питання	15 балів;
– відповідь вірна, але деякі аспекти питання студент не розкрив	10 балів;
– відповідь частково вірна, багато неточностей	5 балів;
– відповідь невичерпна або відсутня	0 балів.

Критерії оцінювання практичних завдань:

– вірна відповідь із ґрунтовним поясненням розв'язку	30 балів;
– відповідь невірна через технічну помилку, але хід розв'язку вірний	25 балів;
– відповідь невірна внаслідок технічних помилок, але хід розв'язку вірний	20 балів;
– відповідь невірна внаслідок суттєвих помилок, деякі кроки є вірні	5 балів;
– розв'язок відсутній	0 балів.

Емпіричні умови допуску до семестрового контролю:

Семестровий рейтинг обчислюється за формулою:

$$R_{\text{сем}} = R_{\text{ПР}} + R_{\text{ПР}} + R_{\text{МКР}} + R_{\text{РР}} = 35 + 35 + 10 + 20 = 100 \text{ балів.}$$

Ціноутворення

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- Здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітнім компонентом «Організація виробництва» повинні дотримуватись таких наступних правил:
 - студенти зобов'язані відвідувати всі види навчальних занять і практики згідно з розкладом.
 - при неявці на заняття через хворобу або інших причин, студент або його батьки повідомляють про це викладача.
 - не спізнюватися на заняття, своєчасно займати своє робоче місце і підготувати все необхідне для обіймання.
 - староста групи і чергові повинні готувати аудиторію до навчальних занять.
 - кожен студент повинен вимкнути свій мобільний телефон, уважно слухати пояснення викладача і відповіді студентів, не розмовляти і не займатися сторонніми справами, виконувати всі вказівки викладача.
 - у разі неготовності до заняття з поважних причин попередити про це викладача до початку заняття.
 - кожен студент групи несе відповідальність за чистоту і порядок свого робочого місця в аудиторії або кабінеті.
 - під час занять в лабораторіях, майстернях користуватися лише тими інструментами, приладами, які вказані викладачем, майстром виробничого навчання. при виконанні роботи дотримуватися правил техніки безпеки.
 - виходити з аудиторії під час занять можна тільки з дозволу викладача. після закінчення занять студенти залишають аудиторію тільки після того, як викладач оголосить, що заняття закінчено.
 - стежити за своєю мовою, не вживати лайливих слів, ненормативних виразів.
 - дбайливо ставитися до майна університету, своїх речей і речей інших студентів.
- **Політика дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-5 балів).
- **Політика академічної доброчесності:** Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. Розрахункові роботи кожного студента перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних контрольних робіт, заліку заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Використання мобільних пристроїв дозволено лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування занять.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Пропуск практичного заняття без поважної причини зумовлює втрату не тільки балів, які студент міг би набрати у разі вивідування, але й можливості їх компенсувати у інший спосіб. У разі пропуску заняття з поважної причини студентові буде надана можливість його додаткового відпрацювання в робочому порядку.

Ціноутворення

Додаткова інформація з освітнього компонента

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус) складено кандидатом педагогічних наук, доцентом кафедри економіки і підприємництва Андрусь Ольгою Іванівною.

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 18 від 23.06.2023 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 11 від 30.06.2023 р.)